

VIII. deželna učiteljska konferenca za Štajersko.

Predvsem moramo konstatirati, da so vabila za 8. deželno učiteljsko konferenco dobili delegati tik pred odpotovanjem, nekateri pa sploh prepozno, en delegat še celo na dan zborovanja v Gradcu. Ker se vrši deželna učiteljska konferenca vsakih 6 let, bi pač pisarnica deželnega šolskega sveta lahko vse potrebno preskrbela o pravem času. Ako bi se otresli svetega Birokratizma, bi bili poslali vabila naravnost izvoljenim delegatom, ne pa potom okrajnih šolskih svetov, s čimer se je dostava silno zavlekla.

V nedeljo, dne 10. sept., so se vršila razna predpripravljalna dela.

Predsednik „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic“, tov. Rajšp, je pisnim sklicem sklical slov. delegate na 6. uro zvečer v čitalniško sobo gostilnice „Zum grünen Anger“ (Leonhardstraße št. 3) na posvetovanje zaradi učnega načrta in drugih važnih točk. Ker se je sklicalo zborovanje „Lehrerbunda“ na 5. uro popoldne, so se nekateri slov. delegati sešli ob 4. uri popoldne v zgoraj imenovani gostilnici.

Ob 5. uri popoldne se je vršilo zborovanje vseh delegatov, ki so prišli skoraj polnoštevilno, v restavraciji mestnega gledališča v parku, ki jih je srčno pozdravil predsednik „Lehrerbunda“, tov. Herz, in poročal o vsem, kaj je storil „Lehrerbund“ za deželno učiteljsko konferenco.

„Bund“ je v odborovi seji že poprej proučil vse poslanske predloge delegatov za deželno učiteljsko konferenco, ki so tiskani v „Mitteilungen zur 8. Landeslehrerkonferenz“. S tem je bilo delo jako olajšano in se je mnogo časa pridobilo za konferenco samo.

Nato smo se razgovarjali o kandidatih za stalni konferenčni odbor, za zapisničarje, reditelje, njih namestnike, za zastopnike v disciplinarni senat ter v odbor za revizijo učnega načrta. Pri tej priliki naj konstatujemo, da so se predlogi sprejeli soglasno ter so prišli slovenski delegati kot zastopniki ene tretjine slovenskega učiteljstva povsod v primernem številu v pošte. Izid volitev priobčujemo na drugem mestu.

Preden se je sestavil tero za disciplinarni senat, je poročal jako zanimivo dosedanja zastopnik učiteljstva, meščanski učitelj Fr. Kawan, ter opozoril na razne nedostatke disciplinarnega zakona, kakršni so se pokazali v praksi in ki jih bo treba v teku let odstraniti. Govorniku smo burno ploskali. Enako je tudi poročal njegov namestnik A. Kasper, ki je bil zastopnik samo v par slučajih.

Ta razgovor je trajal nad 7. uro zvečer.

Uradni predpripravljalni razgovor kakor tudi seje deželne učiteljske konference so se vršili v mali dvorani, imenovani „Stephaniensaal“, štajerske hranilnice.

Ob 8:10 zvečer je otvoril deželni šolski nadzornik in dvorni svetnik dr. Tumlriz razgovor, poročal kratko o izvršitvi sklepov zadnje deželne učiteljske konference ter podarjal, naj se vrši konferenca v lepem tonu, četudi so različna mnenja zastopana. Potem je naznanil poročevalce za razne referate. Dnevni red konference in opravični red so dobili delegati tiskan v roke. Pojasnil je še, kako je izpremenjen opravični red, sklenjen na zadnji konferenci, ter da bodo za vsako sejo krožili imeniki navzočih, v katere naj se zapisujejo, ker je čitanje imen delegatov preveč šolska manija. Nato so se določili kandidati za razne funkcionarje, ki se izvolijo drugi dan. Glede predlogov je želel, naj se stavijo samo taki, ki ne zahtevajo izpremembo šolskih zakonov, ki si nasprotujejo ali zahtevajo preveč denarnih žrtev.

Predsednik se je s svojimi izvajanci izkazal kot izkušnega šolnika in izvežbanega parlamentarca.

I. razpravni dan.

1. seja se je pričela v ponedeljek ob 8:10 zjutraj. Dvorni svetnik dr. Tumlriz imenuje namestnikom mestnega šolskega nadzornika dra Fretzensattla, zapisničarjem: Rud. Musgerja in Tom. Kurzbusa (Slovenec), pozdravi zastopnika deželne učiteljske konference dra Hofmanna von Wellenhofa, člana deželne učiteljske vseučiliškega profesorja dra Kle-

mensiewiczza, dra Buchnerja, gimn. ravnatelja Glowackega in ces. svetnika Trunka ter okrajne šolske nadzornike.

Potem naznani, da je cesarski namestnik grof Clary in Aldringen službeno zadržan se udeležiti konference, da ga pa jako zanimajo razprave, ki jim želi najboljšega uspeha; sklepe pa bo po možnosti, v kolikor spadajo v njegovo območje, dobrohotno pospeševal. Predsednik opozori na uradni značaj deželne učiteljske konference, želi daljni razvoj šolstva v smislu državnega šolskega zakona ter sklone svoj otvoritveni govor s trikratnim „hoch“ na cesarja.

Ravnatelj Bischofberger predlaga, naj se pošlje brzojavnim potom vdanostna izjava cesarju ter brzojavni pozdravi naučnemu ministru grofu Stürgku in cesarskemu namestniku grofu Claryju. Ker sta bila zadnja brzojava skupno predlagana, so bili Nemci v zagati in so glasovali tudi za pozdrav klerikalnemu ministru, pozneje pa niso mogli več napake popraviti.

Predsednik poda nato občni pregled o razvoju štajerskega šolstva v teku zadnjih šestih let. Leta 1905 je od 203.000 šoloobveznih otrok obiskovalo šolo 196.000, leta 1910 pa od 219.000 šoloobveznih otrok 212.000; potem lani okroglo 7.000 otrok ni šole obiskovalo. Število javnih ljudskih šol je od 868 poskočilo na 894, število meščanskih šol pa od 19 na 21. Leta 1905 se je nahajalo med 2823 učnimi osebami 95 neizkušenih, leta 1910 pa med 3272 samo 12. Izdatki deželnega šolskega sveta so znašali 1905 l. 5.362.000 K, letos pa 7.141.000 kron, torej zvišanje za 30%. Razvoj notranjega šolstva in učni uspehi so v celi deželi jako povoljni, ravnotako se opaža živahna marljivost pri učiteljstvu za nadaljno izobrazbo. Potem omenja tri važna vprašanja letošnje konference in referenta.

Nato so bili vloženi sledeči nujni predlogi:

1. Predsednik se prosi, naj takoj na deželnem odboru posreduje, da se hrana udeležencem letošnje deželne učiteljske konference v sedanji draginji primerno zviša in v kratkem izplača. Predlaga se, da se izplača dnevščina 10 K in prenočnina 3 K za vsak razpravni dan in onim delegatom, ki potujejo en dan h konferenci in en dan od konference, tudi za ta dneva dnevščino. Udeležniki konference, ki stanujejo v sejnem kraju, naj-dobe tudi za vsak sejni dan 10 K.

2. Deželna učiteljska konferenca naj sklone sledeče: Štajersko učiteljstvo razodene po deželni učiteljski konferenci javnosti in merodajnim faktorjem, da je izboljšanje materialnega položaja učiteljstva zaradi trajajoče draginje neodložno in da učiteljstvo noče več in ne more več silo dalje prenašati. Ono mora torej spričo ogrožene eksistence celega stanu od štajerskih poslancev zahtevati, da z vsemi močmi na to delujejo, da bo štajerski deželni zbor čimprej sklican in delozmožen in takoj zakon sklone, po katerem dobi učiteljstvo dežele enako plačo kakor državni uradniki od enajstega do osmega činovnega razreda.

3. Danes v Gradcu zborujoča 8. štajerska deželna učiteljska konferenca pozdravlja z veseljem v prestolnem govoru napovedano vplivanje vlade na razvoj ljudske šole, da se mladina izobrazi za praktične zahteve gospodarskega tekmovanja, in upa, da se zdaj najpreje oskrbe podlage k tej izpolnitvi domačega ljudskega šolstva. Te so: 1. Popolna in stroga izvedba osemletne šolske obveznosti; 2. znižanje števila učencev enega razreda; 3. občna uvedba „Pflichtfortbildungskurse“; 4. povzdigne naj se znanstvena in praktična izobrazba učiteljev in 5. ureditev učiteljskih plač po vsakokratni plači državnih uradnikov od enajstega do osmega činovnega reda.

Predsednik odredi, da se nujni predlogi rešijo koncem seje, ko se je nujnost odobrila, naroči razdelitev volilnih listkov za razne volitve, ki jih prevzamejo števcji glasovnic.

Potem je predaval prof. dr. Ludvik Binder jako izborna „O bistvu eksperimentalne didaktike in v koliko se ljudska šola na eksperimentalnih poizkusih na otrocih lahko udeležuje“.

Izvajanja Binderjeva so se gibala v okviru interpretacije in kritike doslej izve-

denih eksperimentalnih pedagoških in didaktičkih raziskavanj na podlagi predavanj prof. Ernsta Meumanna in na podlagi dotičnih spisov o pedagoških in didaktičkih eksperimentih. V uvodu se je govornik dotaknil utemeljitve eksperimentalne pedagogike, njenega izvora iz prirodne vede, medicine in eksperimentalne psihologije, je omenil merjenje utrujenosti, nauk o nadarjenosti, duševno higieno dela šolskih otrok, nauk o predstavnih tipih kot temelju za prikaze zavesti, splošne in specialne probleme otroške psihologije, vprašanje o možnosti umetne naprave poljubnih prikazov zavesti, je opisal psihološki, pedagoški in didaktički eksperiment in omejil delokrog eksperimentalne pedagogike in didaktike. Nato je označil nauk o delu strokovnem v Meumannovem smislu, njegove dele, namreč dele splošnega nauka o delu, ki naj ustvarijo temelj novi splošni, in dele specialnega nauka o delu, ki naj dajo temelj novi specialni didaktiki. Pojasnila k eksperimentom o nazoru in nazornem pouku so se največ opirala na eksperimente, ki jih je izvedla gospa dr. Marija Dürr-Borstova pod vodstvom prof. Meumanna, in so obsegala razkrojitev nazora na njegove elemente, razmerje nazora in izreke, razkrojitev in postopanje nazornega in izrečnega eksperimenta, vprašanje o možnosti otrokove vzgoje k nazoru in izreki ter o dotičnih sredstvih. Nadalje je razmotrival pomen aktivnih psihiških procesov za izobrazbo nazora, k temu potrebno važnost emocionalnega momenta ter momenta čustva in volje in stem moment samonajdbe za nazorni pouk. Naposled je obrazložil iz eksperimentov posnete normative za nazorni pouk. Razlaga bralnega eksperimenta se je dotikala psihološke analize bralnega akta, razjasnitve delnega procesa branja, psihološke in pedagoške naloge kakor razporedbe in poteka eksperimenta in iz tega izviraajočih posledic in zahtev. Posebno je naglašal eksperimentalno določitev gibanja oči med branjem in dobitno zmožnost tahistoskopičnega branja za raziskovanja ter naposled vprašanje po razvoju otrokove bralne spretnosti in po sredstvih, da se jo pridobi. Dalje je omenil male poizkuse gospe Benussi-Lielove, ki govori na podlagi njihov uspehov besedo bralne metode skupnih podob ali normalne besedne metode. Vprašanje o „najboljši“ bralni metodi moramo še danes smatrati za nerešeno. Iz eksperimentov dobljene spoznave se ločijo v tri skupine, v take, ki so imele že v stari pedagogiki in didaktiki svojo veljavo in so bile z eksperimentom znanstveno utemeljene; v skupino stavkov, ki jih je eksperiment popravil in dopolnil, in v skupino, ki je bila naravno dobljena. Analogno so ločeni normativi in na isti način je bilo dobljeno bistvo, t. j. vsaj glavni njegov del, t. j. stare spoznave je treba preizkusiti in sprejeti, ako so se z eksperimentom izkazale kot rabne, pomankljivo je treba popraviti in popolniti in naposled dobiti nove pedagoško-didaktične spoznave in s temi dotične metode znanstveno-eksperimentalno utemeljiti in podkrepiti. Na vprašanje, kak delež ima na eksperimentalni pedagogiki in didaktiki ljudska šola, je predavatelj odgovoril, da so nove discipline v obrisih, kakor stoje danes pred nami, materialno in formalno popolnoma last ljudske šole, da pa tudi višje šole že danes lahko iz njih dobe svoj del, in sicer tako po direktnem potu kakor po analogiji. Vprašanje pa, naj se li ljudska šola aktivno udeležuje eksperimenta, danes še ni zrelo. Pred tem vprašanjem naj prej pride reforma učiteljske izobrazbe v smislu poglobljene splošno psihološke, otroško-psihološke in pedagoške reforme. V tem smislu je govornik tudi predložil resolucijo na naučnoministrstvo.

Govorniku se je burno ploskalo, njegova resolucija je bila soglasno sprejeta.

Zatem se proglasi izid volitev:

a) v stalni konferenčni odbor so bili s 87 glasovi izvoljeni: Adolf Franke, Rudolf Maier, Franc Monschein, Rudolf Musger, Franc Kalista, Franc Kawan, Karl Offenbacher, Anton Otter, Ferdinand Schreithofer, Karel Gänscheg in Slovenci: Anton Gnus, Franc Kocbek, Avgust Požegar, Josip Rajšp in Ernst Slanc. — Namestniki: Franc

Rottenmanner, Josip Chibidziura, Em. Pirnat, Gustav Simchen; Slovenca: Ivan Knapič in Matija Lichtenwallner.

b) zapisničarjem s 85 glasovi: Rudolf Musger in Tom. Kurbus (Slovenec).

c) zastopniki v disciplinarni senat: Franc Kawan, Alojzij Kasper in Anton Otter; namestnikom: Kasper, Kawan in Otter.

d) rediteljem: Franc Rottenmanner in Ivan Strelec (Slovenec); namestnikom: Hans Richter in Lud. Černej (Slov.).

e) števcem glasovnic: Hen. Müller, Jos. Dorfmeister, Ferd. Porsche in Valentin Pulko (Slovenec).

Koncem prve seje so se obravnavali nujni predlogi, ki so jih bili vložili: 1. Kalista, 2. Monschein, 3. Baumgartner. Prvi in tretji sta se sprejela soglasno neizpremenjena, drugi pa po daljši debati v toliko izpremenjen, da se je izpustilo „noče več“ in „da bo štajerski deželni zbor čimprej sklican in delozmožen“, tudi soglasno. O prvem predlogu je dal pojasnilo predsednik, da se naj najprej izplačajo stare diete, ostanek k novim pa po rešitvi dotičnih pogajanj.

Sklep I. seje ob 11:45 ponoči.

Po zborovanju Slomškove Zveze.

Časi se izpreminjajo. Dasi se Jakličevega govora na zborovanju Slom. Zveze skoro ne izplača zavračati, ker ni ta govor vreden niti najslabšega medklica na debatem govoru političnega shoda, vendar zavrnemo še oni kisli dve misli, ki jih vsebuje ves „govor“ predsedstva: Deželni in drž. poslanec Jaklič, predsednik Slom. Zveze, laže. On je govoril na zborovanju Slom. Zveze sledeče: „Naše vrste se množe! To so konstatirali nehoti naši tovariši — (včasih smo bili nasprotniki!) — iz nasprotnega tabora, kajti oni jih izkazujejo v svojih vrstah čedalje nianj. Vendar so še vedno v večini“. — Izjava Jakliča, da nas je vedno manj, je grda laž, ker naše število je priraslo tudi v zadnjem letu precej, kar jasno izkazuje tajniško poročilo z glavnega zborovanja „Zaveze“ v Trstu. Torej je bila ta laž predsednika Slom. Zveze že prej pobita, preden jo je izgovoril in se je dični general Slomškarije proketo zmotil, ako misli prikrivati svoje generalstvo brez armade na ta način, da laže in falsifikuje resnico. Strokovno-stanovska organizacija, ki deluje proti interesom stanu

14. X. 1909.

mora propasti, in to je bodočnost Slomškove Zveze, katere program je: Koritarstvo, stanovski razdor in klerikalizem v šoli!

„Ogromna večina liberalnega učiteljstva je pa s svojim vodstvom skrajno nezadovoljna“, tako je govoril poslanec in predsednik Slom. Zveze. Jaklič je pri tem gotovo mislil na svoj obupni položaj po

14. X. 1909.

ko je dan za dnem odpiral pisma ogorčenja od svojih vdanih in ko se mu je z dežele naznanjalo, da se njegov stolček maje, Kot nekaj odmev se je sedaj Jaklič spomnil onih dni in je v bajni fantaziji naslikal nasprotno sliko, da prikrije tako svoje slabo stanje moči nad svojimi podložniki.

Ves govor Jakličev je bil sprejet tako od kler. javnosti in od Slomškarijev v splošnem — kakor prihajajo glasovi iz raznih strani — z največjim presenečenjem, in le en glas je šel po klerikalnem svetu: Tako plitvega govora — kakor je bil Jakličev na zborovanju Slom. Zveze — še niso slišali. To kaže najnižji štadij duševnih zmožnosti in bližajoči se konec Slomškarije!

Dr. Lampetova pridiga. Tudi dr. Lampetove klobasarije na zborovanju Slom. Zveze so pokazale višek zmedenosti — zaradi začudenja, da Slomškarija tako rapidno jemlje konec, kar je pokazalo prav zadnje zborovanje. Malo je manjkalo, pa bi dr. Lampe pričel govoriti na zborovanju o svojih mlinih, zakaj to kaže že njegovo norčevanje iz Slomškarijev, da jim pravi: „Pozdravljam „Sl. Zvezo“, ker v njej vidim edino organizacijo, ki odgovarja

smislu sedanjega šol. zakona. Na to je pa dr. Lampe pozabil, da je sedanji šolski zakon proklet od papeža in da so se Slomškarji sami izrekli zoper sedanji šolski zakon. Najbrže je pa hotel dr. Lampe s tem Slomškarje prav grdo potegniti; še bolj nesramen je pa „Slovenec“, ki piše, da so Slomškarji temu — pritrjevali!

„Številu članov ne pripisujem sicer posebne važnosti“, tako je tolažil Lampe Slomškarje zaradi odpadanja in propadanja Slomškarije. No, komur ni to zborovanje in poročilo tajnika, ki je z največjo silo izzvan izjavil, da je Slomškarjev 300, odprlo oči, temu: blagor ubogim na duhu! Prvič presenetljivo pičila udeležba na zborovanju in drugič falsifikacija članov na ta način, da se prišteva pravim članom duhovščina, to mora odpreti še tako topemu Slomškarju oči.

„Nekaj glede regulacije učiteljskih plač“. To je naslov pasusa o reg. učiteljskih plač, ki se mu Lampe skoro letos ni mogel izogniti, če ni hotel razbiti še tega kosa koristolovne družbe, ki je še pod okriljem Slom. Zveze. Koritarji so odpirali svoja usta, da bi jih dr. Lampe zopet nasitil s kako obljubo, a v njih največje začudenje jim topot niti tega ni privoščil. Zabavljanje po zborovanju je bilo splošno!

Kaj je novega pri dr. Lampetovi izjavi o izboljšanju gmotnega stanja učiteljstva? Ničesar — in tudi nihče ne bo trpel kaj novega! Deželni šolski svet je že prej protežiral Slomškarje in je sedaj dr. Lampe le pribil to pristranost javno. Pri podeljevanju podpor je dež. odbor že dosedaj praktical pristrano, da je Slomškarje protežiral in naravnost odrival napredno učiteljstvo in je dr. Lampe sedaj to pribil le še javno. Ves politički boj kot, ki ga izvaja S. L. S. od početka zavlada do danes, je bil že javna tajnost in ga je prvo okusilo napredno učiteljstvo, še preden se ga je upala klerikalna stranka javno proklamirati. Gospoda naj si pa zapomni: Kdor ubija, bo ubit!

300 markiranih članov ima Slom. Zveza, tako je izjavil nje tajnik. Zlagali se niso nič manj nego za polovico, saj nam to izpriča lahko sam ljubljanski škof Jeglič, ki so mu predložili listo vseh Slomškarjev. Polovico izmed vseh je duhovščine, potem so častno zastopane mlajše učiteljice, nato pride za tri desetice koritarjev. Pa če jih je končno 300, mi nimamo ničesar proti temu, naj pa si razprodajo „Ročni zapisnik“ sami med seboj, samo naše člane naj puste po

14. X. 1909.

pri miru in jih naj ne nadlegujejo!

„Predsedniku Jakliču se pa naroča, naj deluje na to, da se bodo plače regulirale v višini dohodkov, ki jih ima uradništvo XI., X., IX. in VIII. činovnega razreda. Jaklič opozarja na izvajanja dr. Lampeja in obljubi, da se bo potegoval za dobro regulacijo“, Slomškarji so Jakliču pri tem pritrjevali, ko se je Jaklič tako grdo iz njih norčeval, saj nam to pričajo dejstva, ko je v deželnem zboru dne

14. X. 1909.

glasoval Jaklič in Ravnikar proti regulaciji učiteljskih plač.

„Prosilcem za učiteljske službe!“ Pod tem naslovom prinaša „Slovenski učitelj“ članek, ki ga je „Uč. Tov.“ prinesel že pred desetimi leti. — Tako caplja počasi za nami!

Nadučitelj Fr. Petrič je priporočal strogo kontrolo pri sprejemu v Slomškovo Zvezo na nje občnem klavernem zboru. Koritarjev je pač že preveč, a koritic premalo. Da bi pa Petrič mislil na moralo članov pri sprejemu, tega si niti misliti ne moremo, ker Petrič dobro ve, da ima Slomškova Zveza prostora tudi za moralno propalico, ki ji je denunciacija kolege dejanje kreposti!

Ventilacijo odpirajo! „Slovenski učitelj“ piše v 9. številu sledeče: „Ne bo vse res. Ljudje, ki niso s srcem, z dušo in prepričanjem naši, naj ne silijo v naše vrste, to smo že večkrat odkrito povedali na naših shodih in sestankih. Koristolovci, ki nimajo toliko značajnosti, da bi možko izpričali načela „Sl. Zveze“ tudi pred našimi na-

sprotniki, naj si poiščejo prostora tam, kamor spadajo. To velja nekaterim, ki „Slomškovo Zvezo“ poznajo samo po imenu, ne uvažujejo pa tega, kar Zveza zahteva, zraven pa vso našo družbo pred javnostjo kompromitirajo. — Ne bo pa res, kar trobijo naši škodljivci med svet, kakor da bi bilo v naši Zvezi skoraj polovico nasprotnega mišljenja. Več jih je, ki so bili poprej zapeljani po izvestnih trobentačih Jelenčevega škvarta — kakor sami priznavajo — pa so zdaj odločni pristaši naši i po mišljenju i po življenju. Mnogo je pa tudi takih, ki so v srcu z nami, pa imajo navado, da glasno izražajo nevoljo nad to ali ono osebo, nad tem ali onim ukrepom, osobito nad malobrižnostjo našega zastopstva glede izboljšanja učiteljske mizerije. Ali je to prepovedano? — Dobri stvari se s tem res ne koristi, radi tega pa dotični še niso liberalci. — Sicer bomo pa skrbeli, da nepoklicani ne bodo sprejeti v našo Zvezo. Kdor je pa le po imenu Slomškar, bo pa tudi sčasom nehote prišel na hladno“, — Korita, korita, ker k tej notici ni potreba komentarja!

Vrhnisko-logaška podružnica Slom. Zveze je imela 13. jul. zborovanje, iz katere poročila v „Slov. Učitelju“ posnemamo dobesedno: „K besedi se je oglašil poslanec Ravnikar, ki nam je v bodrilnem nagovoru dal tudi zagotovilo (?) — (ta vprašaj je tudi v „Slov. Učit.“ — Op. uredn.) izboljšanja naših plač“. — Brez komentarja!

„Slov. Učitelj“ piše: „O napredku na našem šolskem polju je pisal „Slovenec“: „— nič ne zaostaja. In tudi rešitev izboljšanja plač ni več da...“ (Dajmo se kaj drugega meniti!) — Opombo v oklepaju prideva uredništvo „Slov. Učit.“ samo. Se pač poznajo med seboj!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Kamniško učiteljsko društvo zboruje dne 5. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne v šoli v Domžalah. Predava tovariš Zupan iz Dolskega o perutinarstvu.

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo zboruje 5. oktobra 1911. ob 10. uri dop. v Gorici v dvorani „Trgovskega Doma“. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. „Zadružništvo“, predava tov. Fr. Mrmolja.

3. Razgovor o zastopstvu učiteljstva v c. kr. okraj. šolskem svetu. 4. Poročilo o spremembi Zavezinih pravil. 5. Predlogi. K mnogobrojni udeležbi vabi

O d b o r.

Učiteljsko društvo sezanskega šol. okraja zboruje v Nabrežini dne 5. oktobra ob 10^{1/2} uri predp.

Vzpored: 1. Predsednikov nagovor. 2. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja. 3. Naše gmotno stanje, poroča tovariš Ant. Mervič. 4. Predlogi in nasveti.

Ker bo to zborovanje za nas posebno v sedanjih kritičnih časih velike važnosti, se nadejamo, da se ga udeležijo vsi udje (udinje) brez izjeme.

Na snidenje tedaj v obilnem številu!

O d b o r.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri ima 5. oktobra t. l. ob 10. uri predpoldne v Boljuncu v prostorih „Gospodarskega konsumnega društva“ izredni občni zbor s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika. 2. Račun prejšnjega upravnega leta. 3. 2. odstavek § 16. dežel. zakona z dne 30. marca 1870, št. 20. 4. § 18. dežel. zakona z dne 30. marca 1870, št. 20. 5. Odstavek f) § 37. dežel. zakona z dne 27. julija 1875, št. 18. 6. Načrt izpremenjenih pravil „Zaveze“. 7. Slučajnosti.

Kdor želi referirati o zgoraj navedenih predmetih, naj vsaj do 3. oktobra t. l. dopošlje svoj referat predsedniku društva.

Posebna vabila se ne pošiljajo. Časi so resni in predmet zborja je važen, zato vabi k polnoštevilni udeležbi

O d b o r.

Srednješolski vestnik.

** Slovenska razreda na goriški gimnaziji. Slovenska prva razreda na goriški gimnaziji sta prenapolnjena. V enem je 82

učencev, v drugem pa 70. Na vsak način je nujno potrebno, da otvorijo še en razred za slovenske učence, sicer ni noben uspeh v šoli mogoč. Temu pa bodo seveda ugovarjali, češ, da primanjkuje učnih prostorov. Zato pa je neizogibno potrebno, da vlada vzame v pretres vprašanje šolskih poslopij v Gorici.

** Realka v Gorici. Še vedno imajo v Gorici popolnoma nemško realko, dasiravno kriče razmere po odpmoči in je tako izzivanje naravnost škandalozno. Najmanj, kar moremo Slovenci zahtevati, je otvoritev slovenskih paralel, toda našega glasu ne marajo slišati merodajni faktorji. Potreba tehnikov-domačinov, tehnikov-Slovenecv raste od dne dne, ker pa je realka čisto nemški zavod, hodi sedaj vse tja, kjer se odpirajo slovenske paralele, v gimnazijo. S tem bi bilo pomagano tudi gimnaziji.

** Kdo bo novi ravnatelj na mariborski gimnaziji? Dosedanji ravnatelj Julij Glowacki je po malodane 40 službenih letih stopil v pokoj. — „Marburger Zeitung“ pravi, da bo njegov naslednik skoraj gotovo profesor Janko Košan, sedaj na I. državni gimnaziji v Gradcu, ki je deloval dolga leta na mariborski gimnaziji kot profesor in si je pridobil vsestransko mnogo simpatij. Odločitev pa še ni padla.

** Srednješolska imenovanja. Kranjski deželni šolski svet je imenoval učitelja petja na višji realki v Versecu, Jožefa Bervarja, za leto 1911/12 za učitelja petja na I. državni gimnaziji v Ljubljani. — Protiprezbiter Božidar Govedarica je imenoval za ravnatelja teološke učilnice v Reljevu. Gimnazijski profesor Mijo Poljak je imenovan za gimnazijskega ravnatelja v Mostaru, gimnazijski profesor dr. Marko Alaupovič pa za ravnatelja na višji gimnaziji v Tuzli. Na goriški gimnaziji so imenovani za suplente Steblovnik, Ravtar, Šorli in Kheil.

Književnost in umetnost.

Drugi zvezek Žirovnikovih narodnih pesem je ravnokar izšel in se ga dobiva v „Učit. tiskarni“. Obsega naslednje pesmi: 1. Ko dan se zaznava. 2. Priroda je spala. 3. Lepa si pomlad zelena. 4. N'coj je en lep večer. 5. Jager gre na jago. 6. Pticek prav majhen je. 7. Pojte, pojte, drobne ptice. 8. Po jezeru. 9. Pobič sem star še-le 18 let. 10. Tam za turškim grčem. 11. Oj ta soldaški boben. 12. Najlepše življenje ima postiljon. 13. Stoji tam gora Limbarska. 14. Stoji učilna zidana. 15. Ropče mlin v dolu nad bistro vodo. 16. Rožice ne bom trgala. 17. Kje so moje rožice. 18. Mati zakliče. 19. Venček na glavi se. 20. Svetlo solnce se je skril. Tov. Žirovnik je zbral tudi v tem zvezku bisere narodnih pesem in jih podal šolski mladini. Širite torej te pesemce med narod, da zvone iz tisočernih uladih grl po naši mili slovenski domovini.

Politiški pregled.

* Možitev učiteljic. Krščansko-socialni klub v nižjeavstrijskem dež. zboru je sklenil izpremembo zakona o pravnem razmerju učiteljstva v smislu, da bo učiteljicam na Dunaju dovoljena možitev, dočim bo to učiteljicam na deželi tudi zanaprej prepovedano.

* Nemška krščansko socialna stranka je popolnoma v razpadu. Stranka je opustila strankino tajništvo, ki je razpolagalo z velikim aparatom. Prišlo pa je tudi do razdora v dunajski krščansko-socialni stranki. Nacionalna skupina krščansko-socialne zveze meščanskega kluba se je samostojno konstituirala. Deželni odborik dr. Gessmann je šel na dopust, ki konča šele po deželnozbornem zasedanju. Kakor govore, se bo dr. Gessmann odpovedal deželnemu odborništvu. In ne bo dolgo, ko bodo zapeli: Sic transit gloria mundi...

* Letošnje škofijske konference. „Austria“ poroča, da se bodo vršile letošnje škofijske konference avstrijskega episkopata zadnje dni meseca oktobra v palači dunajskega nadškofa. Med drugim se bo pečala konferenca tudi s premestitvijo praznikov, o katerem predmetu bo glavni poročevalec nadškof dr. Nagel.

* Kongres mest. Dunajski župan dr. Neumayer skliče kongres avstrijskih mest na Dunaj za bodoči mesec. Kongres se sestane dne 17. oktobra. Na kongresu, na katerem so povabljeni vsa mesta avstrijska, ki imajo lasten statut, se bo razpravljalo o draginji živili, o pomanjkanju stanovanj in o ustavitvi novega zakona proti kužnim boleznim.

* O češko-nemški spravi akciji poročajo sledeče: Nemški voditelji so imeli konferenco z najvišjim deželnim maršalom. Nemei smatrajo draginjsko vprašanje, ki je mislijo Čehi sprožiti v deželnozbornem zasedanju, kot precejšnjo oviro in težkočo. Po njihovem mnenju more akcijo proti vladajoči draginji uspešno uvesti edino državni zbor. Nemei pa sumničijo tudi posebno češke agrarce, da hočejo ti s tem pridobiti raznim svojim gospodarskim organizacijam deželne podpore, za kar pa dežela pri teh razmerah nima denarja. Deželni odbor je že izdelal načrt za regulacijo učiteljskih plač. Stroški v prvem letu bodo znašali 15 mil. kron.

Kranjske vesti.

—r— C. kr. okr. šolski nadzornik A. Maier. Da nadzornik Maier izvrstno ureja svoje osebno politiko nad učiteljstvom, tega mu ne more nihče oporekati. Zadnjič je najel enega učitelja, da ga „malo“ zagovarja v „Slovenec“, potem najame enega, da ga zagovarja v „Slov. Učitelju“. No, pri ženskah si išče zaupnic s pohvalnimi dekreti — po katastrofi; naslanja se na trhlo Slomškarijo, ker vlada mu ne daje dovolj garancije in varstva. O pristranosti Maierja niti besedice, ker se to dožene s časom in drugače!

—r— Maierjeva učila — izdala „Kattoliška bukvarna“. O kramarskem talentu nadzornika Maierja smo že itak govorili. Njegovo ime je po krivdi in nesreči podrejenega mu učiteljstva zaslovelo med — pedagoškimi pisatelji, a to mu še ni došalo. Zadnje leto so se morale mlajše ljubljanske učiteljice mučiti s sestavo učil po Maierjevemu okusu. Ko je bila stvar sestavljena, je izdal Maier učila pod svojim imenom, in tako se danes nahaja Maier tudi med „iznajditelji“ in gotovo uživa tudi od teh učil svoje procente, kakor od izdajateljstva svojih učnih slik.

—r— Zadnje čase se „Slovenec“ grozno jezi, ker smo konstatirali, da sta stebra Slomškove Zveze dne

14. X. 1909.

v kranjskem deželnem zboru glasovala proti interesom učiteljstva in da vedno zastopata le protiučiteljske interese pri S. L. S. In takih ljudi — kakor sta Jaklič in Ravnikar — ima Slomškova Zveza v večini. Fiat!

14. X. 1909.

—r— Iz ljudskošolske službe. Namesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajočega učitelja Henrika Paternosta je imenovana kot suplentka na ljudski šoli v Senožečah učiteljica Angela Sila iz Šmihela. Bivša suplentka na ljudski šoli v Senožečah je imenovana za provizorično učiteljico in voditeljico na enorazrednici v Šmihelu. Provizorična učiteljica Ivana Draksler je imenovana za provizorično učiteljico v Dvoru. Bivša suplentka v St. Rupertu Ida Papula je imenovana za provizorično učiteljico v Kalu in bivša suplentka v Čatežu Marija Strauss za provizorično učiteljico in voditeljico v Zanešku. Namesto učiteljice na dopustu Zofke Suša je imenovana kot suplentka na štirirazrednici na Jesenicah Klavdija Burgerjeva. Za provizorično učiteljico in voditeljico v Telečjem vrhu je imenovana Marija Grobovšek. Za provizoričnega učitelja na ljudski šoli v Borovnici je imenovan Josip Stojkovič. Za provizorično učiteljico na trirazredni ljudski šoli v Brusnicah je imenovana Pavla Zorc, za suplentko na petrazredni dekliški šoli v Kranju pa Olga Šavnik. Namesto učitelja Ivana Petrovičiča je imenovana kot provizorična suplentka na slovenskih dekliških šolah v Ljubljani suplentka Karla Kleč, nadalje volonterka Josipina Švigelj za suplentko na I. mestni deški ljudski šoli in prov. učitelj Ivan Michler za provizoričnega učitelja na I. mestni deški ljudski šoli. Provizorična učiteljica v Zgornjih Sušicah Angela Gradišar je premeščena v Spodnjo Nemško vas. Namesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajočega Josipa Ažmana je imenovana Julijana Rotar kot suplentka na trirazredni ljudski šoli v Besnici. K brezplačni šolski praksi se pripusti Ana Mandelj na ljudski šoli v D. M. v Polju, Josipina Ravnikar pa na Viču. C. kr. okr. šol. svet postonjski je imenoval namesto obolele učiteljice Amalije Trampuž izprazneno učiteljsko kandidatino Ivano Zarilj za suplentino na ljudski šoli v Spodnjem Zemonu. C. kr. okr. šol. svet kočevski je imenoval namesto obolele učiteljice Mihaele Novak doseadanjo suplentino v Stari Loki Ano Ganslmaier za suplentino na dekliški ljudski šoli v Kočevju. C. kr. okr. šol. svet ljubljanske okolice je imenoval absolviranega učiteljskega kandidata Viktorja Laharnarja za provizoričnega učitelja in voditelja enorazrednice v Notranji Gorici. C. kr. okr. šol. svet kranjski je imenoval bivšo suplentino na ljudski šoli na Dobrovi pri Kropi Marijo Habe za provizorično učiteljico na trirazredni ljudski šoli v Selcih, doseadanjo provizorično učiteljico na trirazrednici v Selcih Terezijo Rant za provizorično učiteljico in voditeljico na enorazredni ljudski šoli v Malenskem vrhu, učit. Marjeto Bortollotti za provizorično učiteljico na štirirazredni ljudski šoli v Šmatnem pri Kranju, provizorično učiteljico Ivano Valencič v Šenturški gori na dvorazrednici v Velesovem, suplentko na deški ljudski šoli v Kranju Marijo Novak za provizorično učiteljico na dvorazredni ljudski šoli v Predvoru, Amalijo Hrovat za provizorično učiteljico na petrazredno deško ljudsko šolo v Škofji Loki, bivšo suplentko Karolino Zupancič za provizorično učiteljico na dvorazrednici v Žabnici, prov. učitelja Leopolda Ažmana za prov. učitelja in vodjo na dvorazrednici v Žabnici, Franciško Urbančič za prov. učit-